

Toneelschrijfters

Volgend jaar heeft in de Verenigde Staten het eerste internationaal congres van toneelschrijfters plaats: "International Women Playwrights Conference: Voices of Identity and Transformation", van 14 tot 23 oktober 1988, in Buffalo, New York. De bedoeling is deze auteurs met elkaar en met andere beroepsmensen uit het theater in contact te brengen en een aantal concrete hulpmiddelen te creëren om het vrouwentoneel te bevorderen. Het "Planning Committee" verzamelt van overal ter wereld alle mogelijke informatie over toneelschrijfters en over groepen die stukken van vrouwelijke auteurs spelen. Deze inlichtingen kunnen doorgespeeld worden aan Mark Hermans, sekretaris van het Belgisch Centrum van het ITI, Rudolfstraat 33, 2018 Antwerpen (tel. 03/237.38.67) of rechtstreeks aan Anna Kay France, Associate Professor, State University of New York, Department of Theatre & Dance, Faculty of Arts and Letters, 201 Harriman Hall, Buffalo, New York 14214, USA.

Etcetera ontving

Vlaams Theaterjaarboek 1985-1986

Theater is een directe, onmiddellijke kunst. Er dient over geschreven te worden vanuit een even onmiddellijk perspectief: het belang en de betekenis voor de eigen tijdscontext staan voorop. Toch bezitten theaterdocumenten een belangrijk percentage historische ver(ant)woording. Wanneer de voorstelling afgelopen is, verdwijnt het theater en blijft enkel het document als visueel of geschreven getuigenis. Uit dit document dient de theaterarcheoloog veel later de omtrekken van een theaterpraktijk te peulen die tegelijk vorm geven aan een mensbeeld in een bepaalde tijd.

Gezien het hier en nu en daarna nooit meer karakter van theater is het primordiaal ook nu in zoveel mogelijk accurate documenten van het theaterheden te voorzien. Het theaterjaarboek doet dat, al twintig afleveringen lang, door repertoirelijsten en medewerkers af te drukken vergezeld van foto's. Kent men de sector dan weet men dat het bijeenscharen van alle gegevens een immens en ondankbaar werk is. Het is dan ook bewonderenswaardig dat dit jaarboek er telkens weer ligt, nu voor de derde keer in een productie en uitgave van *De Scène*.

Het zal een stuk makkelijker worden wanneer het manuele sprokkelwerk geautomatiseerd kan gebeuren via centrale opvraging door het VTC. Slechts één keer, bij de vorige aflevering, heeft het theaterjaarboek een uitgebreider redactionele inbreng gekregen. De twintigste uitgave houdt zich opnieuw (wegens te weinig overheidssteun stelt het Woord Vooraf) aan titels, foto's en lijsten. Enkel drie thema's worden uitgelicht: het gebrek aan een eigen dramaturgie (Hugo Meert), de visie van ex-directeur Alfons Van Impe op de financieel-politieke situatie van de Opera van Vlaanderen, en persoonlijke herinneringen aan veertig jaar KJT door Toon Brouwers. Persoonlijk mis ik redactionele begeleiding en doorlichting van de blote feiten: pas in de interpretatie van de theaterfeiten krijgt een theaterjaar betekenis. Wanneer men het jaarboek vergelijkt met de Franse, Duitse, Nederlandse jaarboeken, houdt het Vlaamse zich wel strikt aan de gegevens; ook het Frans-Belgische doet dat, maar voegt er een economische studie van het theaterjaar aan toe. De archeoloog is blij met de precieze datering en oorsprong, maar naar het theaterleven heeft hij het raden.

Theatrical Gestures from the Belgian Avant-Garde

David Willinger is de man die mee aan het cultuursucces bouwde van *Geruchten*, de eerste productie van Ivo Van Hove, door er over te berichten in het prestigieuze Amerikaanse tijdschrift *The Drama Review*. Intussen publiceerde Willinger al een anthologie van hedendaagse Belgische schrijvers (*Anthology of Contemporary Belgian Plays, 1970-1982*) waardoor auteurs als Hugo Claus, René Kalisky, Jean Louvet e.a. ook in een Engelse vertaling beschikbaar werden.

Willinger zorgt nu andermaal voor een primeur door Belgische theaterstukken uit het begin van deze eeuw op te diepen en voor de grote Engelstalige markt te vertalen, een aantal ervan waren voordien zelfs nog niet in druk verschenen. De teksten in deze bundel samengebracht zijn van de hand van avant-garde-schilders, -dichters, en -theoretici die ook gelegenheidsdrama geschreven hebben dat minder aandacht gekregen heeft dan het andere artistieke werk: Paul Joustens, Michel Seuphor, René Magritte, Paul Nougé, Clément Pansaers, Fernand Dumont en Paul Colinet. In de ontstaansperiode van de teksten was er echter geen sprake van genregrenzen of artistieke afbakening, het ging om de artistieke (tegen)beweging. Slechts één 'echte' toneelacteur zit er tussen, Michel de Ghelderode, auteur van

zo'n 60 stukken waarvan er vier onbekende afgedrukt worden. De avant-gardebewegingen waarvan sprake zijn het surrealisme en het dadaïsme. Willinger legt de nadruk op de aparte positie van het Belgisch surrealisme. Een echte beweging is er niet geweest, enkel beweginkjes, persoonlijke lijnen die altijd divergeren met wat elders gebeurt: "By virtue of being Belgian, the writers under consideration here are out of step with trends being set in France, Germany, or the Netherlands." Deze auteurs stonden twee keer buiten spel: ze waren gemarginaliseerd in de eigen culturele context, en bleven buiten de hoofdstroom van de internationale avant-garde. Willinger introduceert de stukken ("of zijn het 'verbeelde acties', 'theatrale gebaren'") door ze in leven en werk van de auteur te plaatsen en af te wegen in de internationale context. Met deze mooi uitgegeven anthologie wordt de Belgische marge al een stuk beter bereikbaar.

David Willinger, *Theatrical Gestures from the Belgian Avant-Garde*, New York Literary Forum, New York, 1987.

Dedalus

vult stukje bij beetje het gat dat de andere Vlaamse uitgevers met toneelliteratuur laten liggen. Opnieuw heeft het twee publikaties klaar, *Wildespele?* een bewerking-vertaling van Pjeero Roobjee van Achards *Voulez-vous Jouer Avec Moâ?* (een productie van het RVT) en *Enfantillages* van Raymond Cousse, vertaald door Walter Verstraete en gespeeld door het Speeltheater. Prijs: resp. 150 en 195 fr. Uitgeverij Dedalus, Boomgaardstraat 92, 2600 Berchem.

Cahiers théâtre Louvain

heeft een dubbelnummer rond 'L'ouvrier au théâtre' verzorgd. Het thema wordt zowel globaal benaderd als in deelstudies die zich beperken in tijd en plaats (USA, Sovjetunie, Duitsland voor WO I en 2) of per auteur (Ernst Toller). Ook hedendaagse auteurs als J.P. Wenzel en Jean Louvet komen in interviews aan bod.

Luk Van den Dries

Subsidies 1987-1988

Dit jaar worden geen beroepsgezelschappen geschrapt. De lijst van vorig jaar wordt uitgebreid met de Blauwe Maandag Compagnie, die nu voor het eerst wordt erkend, evenals De Tijd, ontstaan uit de fusie van Akt/Vertikaal en het Gezelschap van De Witte Kraai. In totaal worden 25 instellingen voor toneelkunst gesubsidieerd: 4 repertoiregezelschappen (categorie A), 2 spreidingsgezelschappen (B), 5 kamertheaters (C) en 14 groepen voor experimenteel toneel of vormingstoneel (D).

Voor de weddetoelagen die krachtens het theaterdecreet omgezet dienen te worden in betoelagde functies, werd uitgegaan van de verdeling van de ambten voor het seizoen 1986-1987, verhoogd met de normale verhogingen wegens anciënniteit, index en planwijziging.

In een mededeling van het kabinet van de Gemeenschapsminister van Cultuur, Patrick Dewael, heette het dat "principiële aandacht blijft uitgaan naar vernieuwende aspecten in het theateraanbod. Het destijds ingenomen standpunt dat jonge en experimentele gezelschappen een degelijke kans moet geboden worden, blijft ook nu gehandhaafd."

In deze optiek, aldus de minister, blijft het gezelschap De Korre in Brugge erkend. De nieuwe directie moet de kans te krijgen haar nieuwe aanpak te bewijzen. Het Trojaanse Paard in Brussel blijft ook op de lijst om "de volgehouden experiment- en vernieuwingsdrang in de daartoe geëigende categorie".

Bovendien verklaart de minister dat thans een extra inspanning wordt gedaan voor het jeugdtheater. Daarom krijgen Theater Stelbees en Speeltheater een gevoelige verhoging. Theater Poëzien wordt opnieuw betoelaagd, omdat het met succes blijft werken voor het schoolpubliek en omdat zijn management voorbeeldig is.

Uit de wandelgangen:

Twee theaterdirecteurs vragen een onderhouwd met de minister van Cultuur, om hem persoonlijk hun beklag te doen over zijn beleid en de karigheid van de toelagen. Nadat zij de minister zijn portie hebben gegeven, beginnen de twee onder elkaar te ruziën, voor de ogen van de verbaasde minister. Dewael moet gezegd hebben: "Ik stel vast dat u het onder elkaar ook niet eens zijt."